

Bosettingsprisen 2016

IMDi Sør nominerer Arendal kommune

IMDi Sør nominerer Arendal kommune til Bosettingsprisen 2016 av to hovedgrunner:

- Arendal er en raus bosettingskommune hvor arbeidet kjennetegnes av solid forankring og langsiktig planlegging. Selv i et år med rekordhøy bosetting, var ikke boligfremskaffelse et hinder for bosettingsarbeidet.
- Arendal kombinerer struktur og systematisk arbeid med innovasjon og nyskaping innenfor kvalifiseringsfeltet på en måte som få andre kommuner kan vise til. Frivillighetens og sivilsamfunnets plass i inkluderingsarbeidet står sentralt.

Solid forankring etter snuoperasjon

Arendal kommune har de siste årene vært en raus bosettings-kommune. De tar ansvar for å ta imot personer som krever ekstra oppfølging, og de bosetter mange når man sammenligner med andre kommuner på samme størrelse. Bosettingsarbeidet i Arendal er mer preget av solid forankring og langsiktig planlegging enn av kreative og midlertidige løsninger. Organiseringen av bosettingsarbeidet ble på mange måter satt på prøve i 2016, og viste seg å holde mål.

Det systematiske arbeidet med bosetting og integrering er resultat av en lang prosess, som endte i en snuoperasjon for Arendal kommune. I 2013 vedtok kommunen å bosette kun halvparten av IMDi's anmodning (anmodet om 95 plasser, vedtok 50). I 2015 vedtok kommunen å bosette 10 flere enn de ble anmodet om (105 flyktninger), og i 2016 var vedtaket 150 personer (inkludert 35 enslige mindreårige). Vedtaket for 2016 er oppfylt, med unntak av 7 enslige mindreårige som IMDi ikke kunne tilby.

Sammenlignet med andre kommuner på Arendals størrelse er dette et betydelig antall. I dag er det ikke lenger noe diskusjon om antall flyktninger som skal bosettes, men en stemning i bystyret om å bosette det antall IMDi anmoder om. Hva er det som ligger bak denne kursendringen?

For det første gjennomførte kommunen en kartlegging for å få et kunnskapsbasert utgangspunkt for diskusjonene om Arendals videre mangfoldskurs. For det andre la ledelsen til rette for en grunnleggende debatt med utgangspunkt i holdninger og etikk. Resultatet av kartleggingen, diskusjonene og planprosessene i etterkant ble en økning av bosettingen – og en grunnmur av inkludering som ligger til grunn for alle kommunens planverk. Arendal våget kort sagt å ta en omfattende og til tider tøff debatt, men landet støtt på en erkjennelse om at bosettings- og mangfoldsarbeid ikke kan baseres på dugnad, men må inngå i et langsiktig perspektiv – i alle kommunens sektorer.

Bosettingsarbeidet er nå organisert som en ordinær kommunal oppgave i Arendal. Flykningeteamet på NAV samarbeider med Arendal Eiendom KF, som blant annet håndterer kontrakter om kjøp/salg og utleie av kommunale boliger. I 2015 og 2016 fikk Arendal i særlig grad merke konsekvensene av de store asylankomstene. I første halvdel av 2016 hadde UDI 770 personer på ulike mottak i kommunen. Ifølge UDI Sør var Arendal blant de kommunene i Norge som hadde flest mottaksplasser i forhold til innbyggertall. Flere av mottakene var desentraliserte og benyttet seg av det lokale utleiemarkedet. Dette førte til et høyt press på boligmarkedet, som igjen førte til en markant prisstigning på utleieboliger. Selv i denne situasjonen, og i et år hvor

Arendal vedtok å bosette 150 personer, var Arendals organisering såpass robust og fleksibel at kommunen ikke hadde behov for nye midlertidige løsninger for boligfremskaffelse.

Langsiktig og planmessig arbeid

Arendals Kommuneplan (2011-2021 Varm, stolt og utadvendt) konstaterer at «Arendal skal være en moderne og fremtidsrettet kommune i en verden i endring» og har som uttalt mål at Arendal skal «være i landstoppen i forhold til flyktninger og innvandrere i arbeid». Disse verdiene har sterk forankring hos kommunens ledelse, og i budsjettforhandlingene i desember 2016 ble det vedtatt at kommunene skal satse videre på inkludering. I forhandlingene ble det understreket at inkluderingsarbeid gjelder alle innbyggere i kommunen. Som rådmann Harald Danielsen sa: "De som står på innsiden i dag er de som kan stå på utsiden i morgen."

Verdigrunnlaget i kommuneplanen reflekteres også i kommunens ulike delplaner. I Kommunedelplan "Tidlig innsats for bedre levekår i 2023" som ble vedtatt i 2015, er et av hovedmålene å utjevne sosial ulikhet. Planen er sektorovergripende og tar utgangspunkt i levekårsrapporten fra 2014. For å øke treffsikkerheten i planens tiltak er kommunen delt opp i 30 geografiske soner, som hver vurderes etter ulike demografiske indikatorer – inkludert innvandrerbefolkningen.

Kommunenes planer og levekårsrapporten er også et utgangspunkt for bosettings- og integreringsarbeidet i Arendal. Det blir for eksempel tatt hensyn til kollektivaksen og til omfanget av frivillige organisasjoner i de forskjellige sonene når man planlegger for boligfremskaffelse.

Langsiktigheten i inkluderingsarbeidet ble også tydeliggjort ved at det i juni 2016 ble opprettet en stilling som inkluderingskoordinator i Arendal. Dette for å sikre et tett samarbeid mellom NAV, Arendal voksenopplæring og arbeidet med enslige mindreårige.

Kvalifiseringsarbeidet er preget av struktur og innovasjon

Arendal kommune kombinerer det å bevare det som fungerer godt med jevnlig å tilføre noe nytt i arbeidet med kvalifisering av flyktninger. Systematikk, innovasjon, og helhetlig tilnærming til samfunnsoppdraget kjennetegner kvalifiseringsarbeidet. Arendal kommune tar på alvor at sivilsamfunnet spiller en avgjørende rolle for å lykkes med at nye innbyggere blir aktive deltakere i kommunen, både på arbeidsmarkedet og på andre arenaer. Arbeidet har høy prioritet hos kommuneledelsen. I 2016 bestemte kommunens ledelse at kommunal sektor skal stille femti språkpraksisplasser til disposisjon, fem av disse skal ligge hos rådmannens stab. Arendal kommune deltar også i KS sitt utviklingsprogram for inkludering av innvandrere i BTV- regionen (Buskerud, Telemark, Vestfold), hvor de er representert ved blant annet med varaordfører og kommunalsjef.

Arendal voksenopplæring (AVO) og NAV Arendal samarbeider om gjennomføring av introduksjonsprogrammet. Begge etatene kjennetegnes av evne og vilje til å tenke nytt og deler villig av sine erfaringer med andre kommuner. De er fremoverlente og uredde i arbeidet med å finne nye metoder i prosjektrelatert arbeid, og er hele tiden bevisste på hva som er utvikling og hva som kan ivaretas i drift etter prosjektenes slutt. Her er noen av prosjektene:

- Som følge av KUM-prosjektet "På ett Brett" har Arendal kommune endret måten man tilrettelegger undervisning for personer med liten eller ingen skolebakgrunn. AVO har vært land og strand rundt de siste årene for å inspirere andre kommuner i Norge til å ta i bruk nettbrett/smarttelefon og andre praksis.
- KUM-prosjektet "MOT" handler om intensiv norskopplæring og ressursmobilisering av høyt utdannede innvandrere. Bruk av målrettet praksis, basert på deltakers medbrakte kompetanse, står sentralt.

- KUM- prosjektet "Folk møter folk" er historien om hvordan AVO, sivilsamfunnet, frivilligheten, og NAV bestemte seg for å snakke sammen for å styrke kvalifiseringsarbeidet av bosatte flyktninger. Prosjektet har inspirert andre kommuner i landet, blant annet gjennom IMDi's Fagverksteder 2016.
- I prosjektet "Ny arena for voksne grunnskoleelever" har AVO i samarbeid med Aust-Agder fylkeskommune flyttet grunnskoleklasser fra voksenopplæringen opp til Sam Eyde videregående skole med mål om økt gjennomføring av videregående opplæring for minoritetsspråklige elever. Modellen er inspirert av Thor Heyerdahl i Larvik.
- I Jobbsjansen-prosjektet "Rett kompetanse i fokus" har Nav Arendal siden 2013 jobbet målrettet med kompetansehevede metodikk for å sikre bedre kvalitet på arbeidstreningsplasser. Metodikken er tilpasset deltakere uavhengig av hvilken bakgrunn og hvilket nivå den enkelte har.

De siste årene er det få eller ingen prosjekter som ikke er å finne igjen i kommunens ordinære arbeid. Arendal kommune tar på alvor at de nye innbyggerne har ulike forutsetninger og kvalifikasjoner, og kan derfor tilby ulike mennesker individuelt tilpassede kvalifiseringsløp.

Sivilsamfunnet og frivilligheten er avgjørende for å lykkes

I Arendal kommune tar de koblingen mellom innbyggere og frivilligheten til nye høyder. Det 4-årige prosjektet Med hjerte for Arendal – et godt sted å bo for alle videreføres nå i kommunens planlagte arbeid med en sivilsamfunnsstrategi. Inspirert av Odense kommune i Danmark tar strategien sikte på å utarbeide en politikk for kommunens samhandling med frivilligheten og sivilsamfunnet. Gjennom satsingen på en sivilsamfunnsstrategi tar Arendal kommune arbeidet med frivilligheten ett steg videre, og har som mål å kunne svare på målsettingen om forsterket medborgerskap for alle byens innbyggere. Strategiarbeidet er forankret i kommuneplanen.

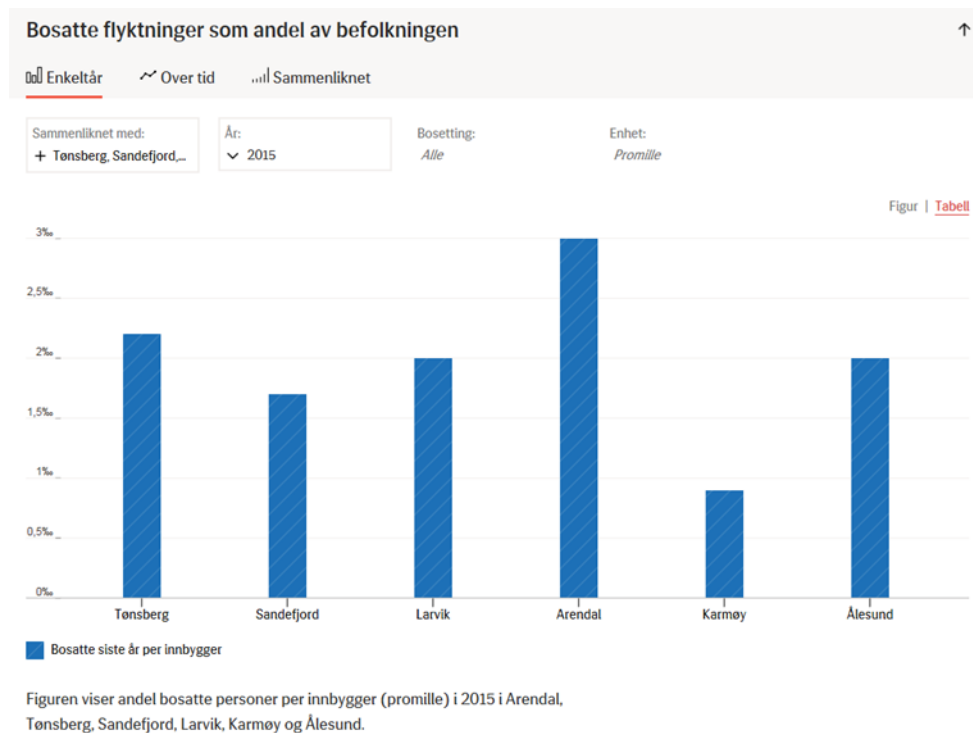
Med hjerte for Arendal er et samarbeid mellom kommunen, KS Agder og fem frivillige organisasjoner. Samarbeidet har over tid utviklet seg til et nettverk på nærmere 100 lag, foreninger og menigheter, samt engasjerte enkeltindivider som samarbeider med kommunen. Prosjektet har styrket samhandlingen mellom det offentlige og frivilligheten, tatt grep om felles levekårsutfordringer og mobilisert til engasjement for å gjøre Arendal til et godt sted å bo for alle. Samarbeidet mellom Arendal kommune og frivilligheten er unikt i norsk sammenheng - det handler om å slippe kontrollen, kartlegge og kople ressurser, samt å tilrettelegge for frivilligheten, ikke styre den.

Med hjerte for Arendal følges av Agderforskning. De beskriver KUM-prosjektet "Folk møter folk" som en innovativ og nyskapende kloning av Med hjerte for Arendal, men med hovedvekt på integrering. Gjennom prosjektet ønsker AVO å styrke mulighetene for at nyankomne innvandrere kan bli selvforsørget. AVO har lansert begrepet "samfunnspraksis" som en del av introduksjonsprogrammet - deltakere skal tidlig ut i praksis i frivillig sektor og på denne måten lære språk og begynne å bygge nettverk tidlig. Brukerperspektivet står i fokus - aktivitetene som tilbys iverksettes på bakgrunn av individuelle behov og ønsker. Elever ved AVO har blant annet vært med å starte "Kilden media", en introbedrift som driftes av introdeltakere med journalistbakgrunn.

"Folk møter folk" har resultert i flere initiativ til møteplasser i Arendal. Målet er å koble individer som har noe til felles og å bygge relevante nettverk. I "helse møter helse" møter helsepersonell i kommunen nyankomne innvandrere med helsebakgrunn. I "ungdom møter ungdom" møtes etnisk norske ungdommer og innvandrerungdom med felles interesser.

Nøkkelinformasjon om kvalifisering og bosetting

Siden 2012 har Arendal hatt høyere bosetting enn andre kommuner med tilnærmet samme folketall. Figuren under viser antall bosettinger pr. 1000 innbygger i 2015 i Arendal (44.313 innbyggere), Tønsberg (42.276 innbyggere), Sandefjord (45.820 innbyggere), Larvik (43.867 innbyggere), Karmøy (42.187 innbyggere) og Ålesund (46.747 innbyggere). Innbyggertall i parentes er fra SSBs befolkningsstatistikk 1.1.2016.

I Arendal var 63 % av dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere, i arbeid eller utdanning i 2015, ett år etter endt program. Dette gjaldt 65 % av mennene og 60 % av kvinnene. 32 deltakere inngår i denne målingen.

Resultatene har vært stabile de siste årene. Tilsvarende tall for 2014 og 2013 er henholdsvis 63 % og 68 %.

Resultater introduksjonsprogrammet 2015, direkte overgang arbeid/utdanning: 37 %.

Resultater introduksjonsprogrammet 2016, direkte overgang arbeid/utdanning: 33 %.

De fleste av deltakerne som går videre på grunnskole fortsetter på videregående skole i et ordinært utdanningsløp. Mange av disse er kvinner med liten eller ingen skolebakgrunn som trenger denne ekstra tiden for å kvalifisere seg til et arbeidsmarked med stadig høyere krav til kompetanse.

Kontaktpersoner:

Arendal kommune: ordfører Robert Cornelis Nordli, tlf. 957 59 990

IMDi Sør: regiondirektør Ingrid Sætre, tlf. 90 24 95 48